

ОЦІНКА СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ УКРАЇНИ

БЕРЕЗОВИК Вадим

ТОВ «Профін Консалтинг»

<https://orcid.org/0009-0006-5350-3420>

В статті розглянуто власний капітал як елемент банківського капіталу, що відповідно до міжнародних та національних стандартів поділяється на основний та додатковий. Проаналізовано сукупний власний капітал банківського сектору України в розрізі основного та додаткового. Аналіз стану основного капіталу в розрізі складових демонструє нестабільність динаміки пов'язану з невизначеністю. Структура основного капіталу не зазнала суттєвих змін: домінантною, природньо, є частка фактично сплаченого зареєстрованого статутного капіталу. Основний капітал є основою стійкості банку, але, незважаючи на значний запас капіталу на рівні системи, окремі банки залишаються вразливими до ризиків, головним чином через потенційні додаткові кредитні збитки від війни. Аналіз темпів приросту складових додаткового капіталу банків України підтверджує нестабільний характер та захисну функцію додаткового капіталу. В структурі складових додаткового капіталу домінують розрахунковий прибуток поточного року та нерозподілений прибуток, що склалося внаслідок переважання операцій з державними цінними паперами та депозитними сертифікатами НБУ. Розглянуто міжнародного досвіду запровадження податку на прибуток та його імплементація у вітчизняну практику. Проаналізовано основні регулятивні зміни в структурі капіталу вітчизняних банків.

Ключові слова: власний капітал, основний капітал, додатковий капітал, податок на прибуток, банк, стійкість, регулювання.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-12>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Капітал банку становить фінансову основу його діяльності, є джерелом поточної діяльності та мінімізації фінансових ризиків [1]. Оскільки банки працюють переважно із запозиченими коштами, саме тому власний капітал покликаний підтримувати довіру клієнтів до банку. Можливість залучення банком додаткових коштів залежить від ефективності управління формуванням та використанням його власного капіталу. У сучасних умовах невизначеності та воєнного стану на перший план виходить ефективне формування банківського капіталу, який є основою виконання банками своїх функцій і мінімізації фінансових ризиків. Формування оптимальної структури капіталу є запорукою успіху та функціонування будь-якого бізнесу, саме тому так важливо вивчати стан та структуру капіталу.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематиці формування банківського капіталу в Україні присвятили свої праці такі вітчизняні вчені, як Л.М. Алексеєнко, Л.В. Безкоровайна, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Н.О. Гребенюк, Я.П. Іщенко, Л.І. Катан, В.Ф. Максимова Л.О. Примостка, А. П. Стрижак, інших.

Ці наукові праці здебільшого зосереджені на питаннях розвитку власного капіталу в Україні. У дослідженнях розглядаються проблеми та диспропорції у структурі власного капіталу, а також вплив державної політики та економічного середовища на цей процес. Проте зміна міжнародного законодавчого поля вимагає від банків оптимізаційних заходів щодо удосконалення структури основного та додаткового капіталу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження особливостей формування капіталу банками України, виявлення основних проблем та визначення перспектив розвитку в умовах сучасного ринку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Власний капітал (ВК) є ключовим фактором розвитку банку, і вкрай важливим є якість його формування, використання та прирощення. ВК характеризує фінансову стійкість банківської установи та здатність до подальшого її розвитку, а також толерантність до ризиків [2]. Основними функціями є захисна, операційна, регулююча. Прийнято вважати, що найважливішою функцією є операційна, оскільки банк починає свою діяльність з формування ВК. Пізніше з'являється захисна функція, оскільки власний капітал виступає як своєрідний «буфер безпеки», особливо під час криз та умов невизначеності. Однак не погоджуємось з таким поглядом і вважаємо саме захисну функцію найважливішою. Ідея полягає в тому, що чим більше у банку ВК, тим краще він захищений від різних несприятливих ситуацій. Якщо говорити конкретно про 2022 рік, то ніхто не міг

передбачити початок широкомасштабного вторгнення росії. Багато бізнесів були зруйновані або збанкрутували. Навіть якби банк не працював, позиковий капітал потрібно було б повертати, чого не можна було сказати про ВК. Захисна функція банку полягає в тому, що капітал призначений перш за все для захисту інтересів вкладників і кредиторів банку через покриття потенційних збитків від банківських операцій. Операційна функція є вторинною по відношенню до захисної. Однак, її не можна недооцінювати або ігнорувати на етапі заснування банку та в подальшому масштабуванні розвитку банку, розробці та впровадженні нових банківських технологій і продуктів.

Структура власного капіталу банку є досить складною через низку обставин, зокрема необхідність дотримання певних економічних нормативів, необхідність формування резервів на випадок надзвичайних ситуацій та різні способи реалізації політики розвитку банку.

Методологічною основою аналізу банківського капіталу є положення Закону України «Про банки і банківську діяльність», за якими капітал банку поділяється на основний і додатковий [3]. Банківський капітал за міжнародними нормативами поділяється на два типи: основний капітал, або капітал першого порядку (1 рівня); додатковий капітал, або капітал другого порядку (2 рівня) [4, с. 156].

В якості інформаційної бази аналізу скористаємося звітністю НБУ про складові регулятивного капіталу (табл. 1).

Таблиця 1

**Стан основного капіталу банків України
в розрізі складових капіталі за 2018-2023 роки, станом на 01.01, млн, грн.**

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023	05.2024
фактично сплачений зареєстрований статутний капітал	467862,53	470054,71	480567,50	481959,52	406703,61	405133,85	405265,57
темпи приросту, %	-	0,47%	2,24%	0,29%	-15,61%	-0,39%	0,03%
внески за незареєстрованим статутним капіталом	1029,73	1175,89	582,04	104,51	835,37	135,81	630,48
темпи приросту, %	-	14,19%	-50,50%	-82,04%	699,32%	-83,74%	364,24%
емісійні різниці	14092,51	14095,17	14209,17	14820,65	14544,66	14540,75	14540,75
темпи приросту, %	-	0,02%	0,81%	4,30%	-1,86%	-0,03%	0,00%
операції акціонерами ³	5835,39	462,88	580,88	1068,26	601,48	601,48	601,48
темпи приросту, %	-	-92,07%	25,49%	83,90%	-43,70%	0,00%	0,00%
загальні резерви та резервні фонди	19151,24	21716,03	25476,22	33348,59	42597,79	46242,45	54461,23
темпи приросту, %	-	13,39%	17,32%	30,90%	27,73%	8,56%	17,77%
капітальний інструмент з умовами списання/ ³		0,0	39,941	98,87	48,19	51,07	52,42
темпи приросту, %	-	-	39941,00%	147,54%	-51,26%	5,98%	2,64%

Джерело: побудовано автором за даними НБУ [5]

За даними таблиці 1 бачимо, що фактично сплачений зареєстрований статутний капітал банків України має спадну динаміку, що свідчить про небажання акціонерів вкладати додаткові кошти в ризиковий банківський бізнес, особливо в умовах воєнних дій. Найбільше падіння величини статутного капіталу фіксуємо у перший рік повномасштабного воєнного вторгнення росії на Україну, а саме -15,61%. Зменшення обсягу статутного капіталу має в основі такі об'єктивні чинники, як зменшення кількості банків та небажання акціонерів поповнювати статутний капітал в умовах політично-воєнної-соціальної невизначеності в Україні. Зростання банківського капіталу в Україні є нерівномірним, повільним і непослідовним, при цьому прибуток є основним джерелом поповнення капіталу, але поточний рівень капіталу банківських установ є недостатнім. Також нестабільна динаміка за новою складовою капітальний інструмент з умовами списання/ конверсії

щодо якого отримано дозвіл НБУ, де приріст напередодні війни становив 147,5%, а в наступному 2022 році маємо падіння у 51,26%. Тобто здійснює вплив фактор ризику воєнних дій.

Аналіз динаміки формування основного капіталу українських банках у 2018-05.2024 роках дозволяє зробити висновок, що показник перебуває у досить нестабільній ситуації. Він демонструє постійно нестабільну синусоїду між зростанням та падінням.

Якщо проаналізувати структуру основного капіталу (ОК) в розрізі складових (без урахування відвернень) то маємо констатувати, що структура ОК протягом досліджуваного періоду не зазнала суттєвих змін (рис. 1).

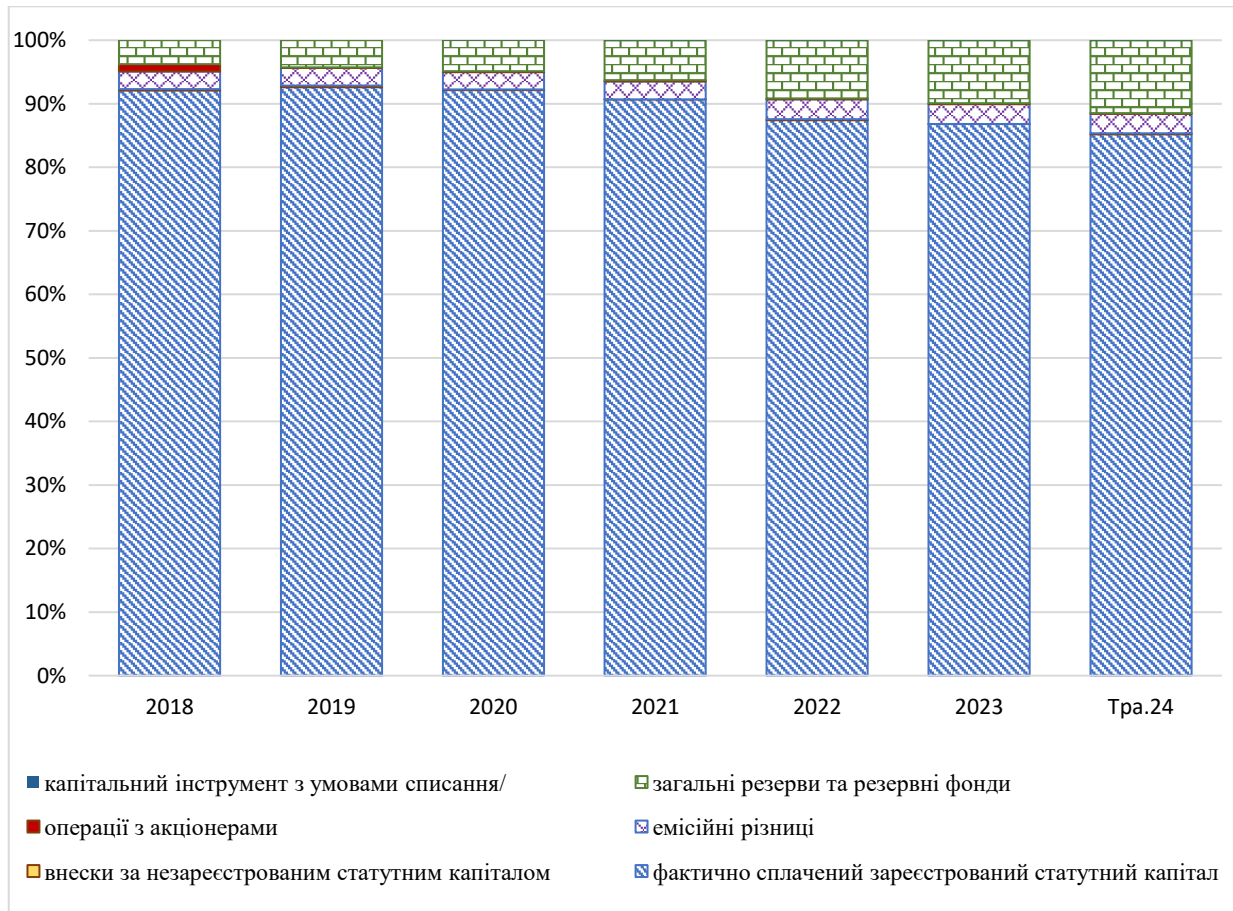

Рис. 1. Структура складових основного капіталу банків України за 2018-01.05. 2024рр..

Джерело: побудовано автором за даними НБУ [5]

В структурі основного капіталу домінує статутний капітал, що є природньо. Проте його частка скоротилась, що в цілому є негативним моментом в діяльності банків України. Проте можна зазначити, що зниження є незначним на користь резервів, що дозволило банкам сформувати запас міцності. Сьогодні найважливішим завданням є розроблення стратегії зростання капіталу банків відповідно до ризиків, що супроводжують банківську діяльність [6].

Банківський капітал виступає регулятором банківської діяльності. Встановлюючи певні вимоги до капіталу, регулятори встановлюють стандарти економічної поведінки, що покликані захистити банки від фінансових ризиків та нестабільності. Основний капітал вважається незмінним і не підлягає передачі та повинен повністю покривати поточні збитки [7]. Він повинен повністю покривати поточні збитки. Додатковий капітал є менш стабільним і його розмір може змінюватися.

Розглянемо стан та структуру додаткового капіталу банків України (табл. 2).

Таблиця 2

**Стан додаткового капіталу банків України
в розрізі складових капіталі за 2018-2023 роки, станом на 01.01, млн, грн.**

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023	05.2024
Регулятивний капітал	126116,7	150313,8	182283,6	211742,3	211091,1	258340,60	263935,5
результат переоцінки основних засобів	3968,59	3485,77	3392,47	3076,03	2427,34	2333,13	2357,57
темпи приросту, %	0,00	-12,17%	-2,68%	-9,33%	-21,09%	-3,88%	1,05%
нерозподілені прибутки минулих років для розрахунку ДК (5030-НКР)>0	2431,88	3178,76	5177,64	4496,18	12838,46	18747,89	27561,71
темпи приросту, %	0,00	30,71%	62,88%	-13,16%	185,54%	46,03%	47,01%
розрахунковий прибуток поточного року (Рпр/п)	40779,20	66287,37	56023,47	79082,24	63614,15	152376,27	81706,46
темпи приросту, %	0,00	62,55%	-15,48%	41,16%	-19,56%	139,53%	-46,38%
субординований борг, що враховується до капіталу (СК)	11286,29	9961,29	7891,77	6821,93	8147,29	6376,18	6548,71
темпи приросту, %	0,00	-11,74%	-20,78%	-13,56%	19,43%	-21,74%	2,71%

Джерело: побудовано автором за даними НБУ [5]

Аналіз темпів приросту основних складових додаткового капіталу банків України підтверджує нестабільний характер та захисну функцію додаткового капіталу (рис. 2).

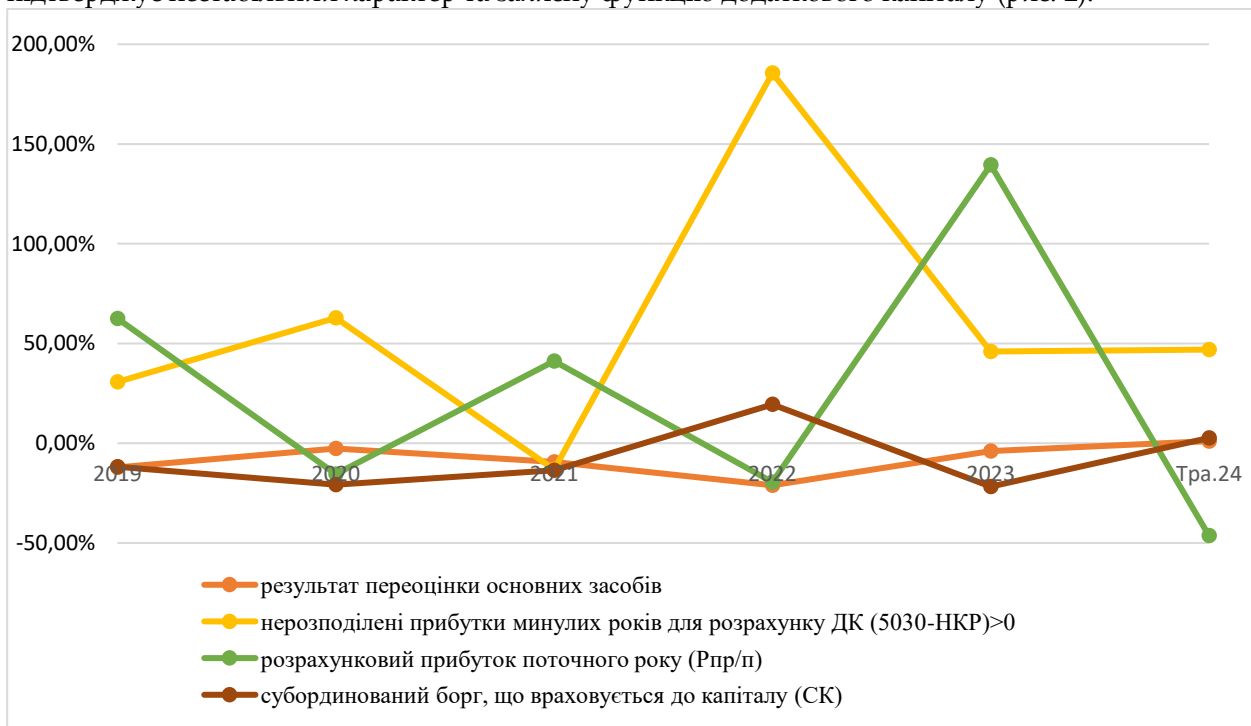

Рис. 2. Темпи приросту основних показників додаткового капіталу банків України за 2018-05.2024 роки

Джерело: побудовано автором за даними НБУ [5]

Додатковий капітал банків – це джерело міцності. За динамікою його показників можна припустити, що його формування носить ситуативний характер, який відповідним чином впливає і на співвідношення між його складовими. Як видно з рисунку 3 в структурі додаткового капіталу домінує розрахунковий прибуток поточного року, який значно виріс у 2022-2023 роках.

Однак, незважаючи на значний запас капіталу на рівні системи, окремі банки залишаються вразливими до ризиків, головним чином через потенційні додаткові кредитні збитки від війни. Крім того, банки можуть недооцінювати вже понесені кредитні збитки.

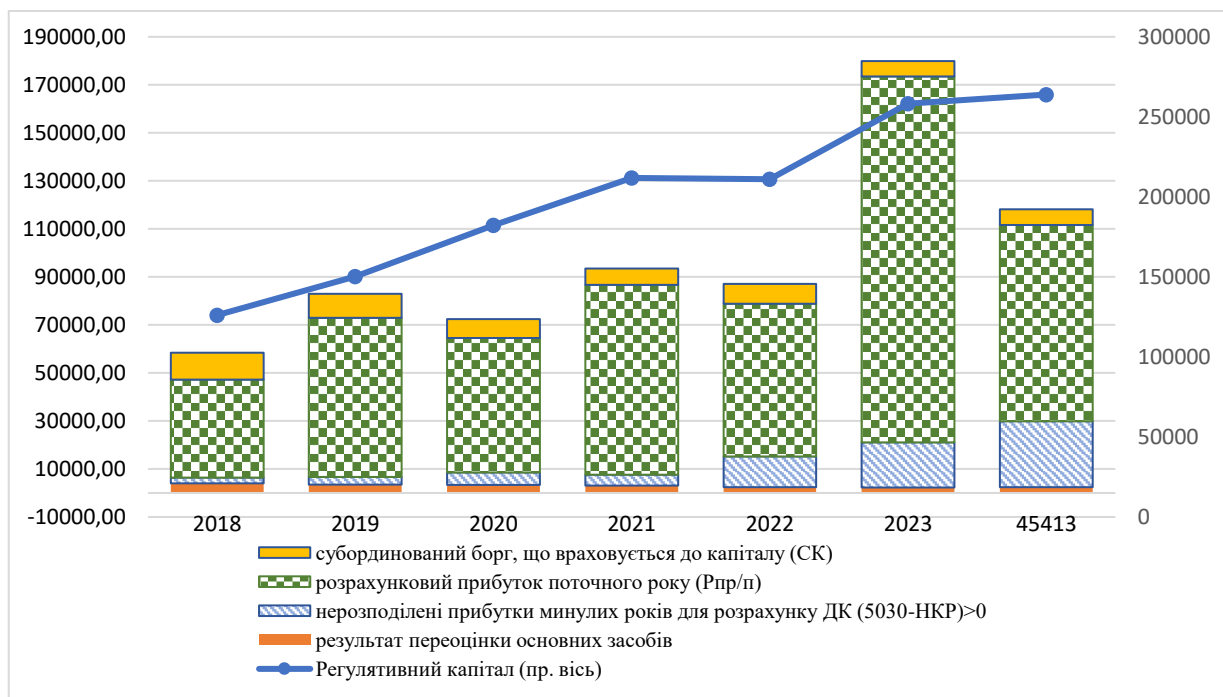

Рис. 3. Динаміка основних складових додаткового капіталу банків України за 2018-05.2024 роки, млн. грн
Джерело: побудовано автором за даними НБУ

Джерелом прибутків вітчизняних банків є високі процентні доходи, які вони отримали від інвестування в ОВДП та депозитні сертифікати НБУ. Незважаючи на війну, чистий прибуток українських банків зростає: за перші десять місяців 2023 року він у кілька разів перевищив показник аналогічного періоду 2022 року та на 110% - показник 2021 року. Як і в багатьох країнах світу, високі процентні ставки (особливо за безризиковими активами) та зростання активів є основними драйверами високої прибутковості в Україні. Як наслідок, "надприбутки" банків оподатковуватимуться, зважаючи на високі фіскальні вимоги та достатній буферний запас фінансового сектору.

Саме тому НБУ у 2022 році було запроваджено податок на надприбутки. За наполяганням МВФ, Мінфіну та НБУ ставку тимчасово підвищують до 50% за 2023 рік, що становитиме близько 0,3% ВВП для покриття дефіциту бюджету країни у 2024 році. **Українські банки заплатили у 2023 році 73,5 млрд грн податку на прибуток, що у 10 разів більше, ніж за 2022 рік і в 11,5 разів більше, ніж у 2021 році.** Починаючи з 2024 року, базова ставка податку на прибуток для банків становитиме 25%.

Запровадження податку на надприбуток не є дуже поширеним явищем, але воно вже є у світі. Це тимчасове збільшення податкового навантаження на сектори, які отримали високі прибутки. Це прибутки, отримані компаніями в результаті сприятливої ринкової кон'юнктури, а не їхньої власної ефективності за звичайних умов. Приклади цього податку можна знайти в різних секторах по всьому світу: фінанси, енергетика, видобуток корисних копалин та інші.

З 2022 року в Європі активізувалася дискусія щодо можливості запровадження податку на банківські «прибутки» (*windfall tax*). Високі відсоткові ставки, встановлені центральними банками для стримування інфляції, призвели до того, що банки отримують високі відсоткові ставки і, відповідно, прибутки. Серед країн ЄС, які запровадили податок на банківські «надприбутки» протягом останніх двох років, - Італія, Іспанія, Литва, Чехія та Угорщина (табл 3)

Оскільки джерелом "надприбутків" є переважно високі процентні ставки, більшість країн зосередилися на оподаткуванні чистого процентного доходу. Кілька міжнародних фінансових установ та національних наглядових органів висловили свою думку щодо механізмів оподаткування та ідеї такого податку в цілому. ЄЦБ зазначив, що при розробці податку слід враховувати майбутні потреби банків у капіталі, а МВФ, коментуючи податок, вказав на бажаність використання надходжень від збору для посилення стійкості фінансового сектору.

Таблиця 3

Оподаткування "надприбутків" банків у країнах світу

Країна	Період, роки	Ставка, %	База оподаткування
Литва	2023–2024	60	ЧПД, який на 50% перевищує чотирирічну ковзну середню
Чехія	2023–2025	60	ЧПД, який на 20% перевищує чотирирічну ковзну середню
Іспанія	2023–2024	4,8	Сума ЧПД і ЧКД, якщо чистий дохід з цих джерел в 2019 році перевищував 800 млн євро
Угорщина*	2022–2024	13 / 30 (за прибутку понад 20 млрд форинтів)	50% від чистого доходу
Італія	2023	40	ЧПД, який на 10% перевищує показник 2021 року

* Поточний дизайн податку; ЧПД – чистий процентний дохід; ЧКД – чистий комісійний дохід
Джерело: [8]

У відповідь на критику деякі країни визначили пріоритетність використання податкових надходжень. У Литві, наприклад, податок буде використано для зміцнення обороноздатності, а в Італії - для часткової компенсації вартості іпотечних кредитів зі змінною ставкою. В Україні, наразі, є потреба в акумуляції внутрішніх доходів для фінансування додаткових витрат пов'язаних з війною, які не можуть фінансуватися міжнародними донорами.

Рішення про підвищення ставки податку на прибуток банків було неоднозначно прийнято банківською спільнотою та викликало багато спірних питань. За інформацією НБУ використання надприбутків для управління капіталом планується реалізовуватися з урахуванням встановленої пріоритетності (рис. 4): від першочергового використання для покриття неочікуваних втрат, пов'язаних з війною (втрата офісу) до розподілу дивідендів.

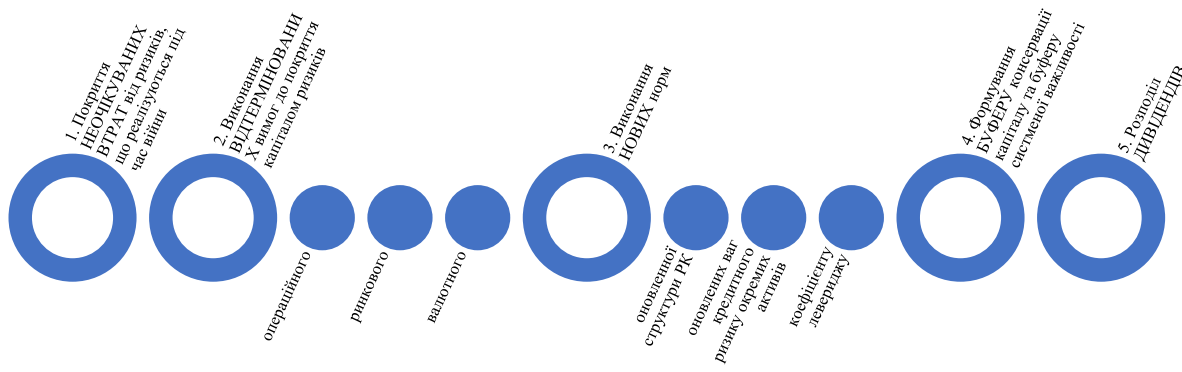

Рис. 4. Пріоритетність напрямів використання накопичених прибутків банків України

Джерело: дані НБУ [8]

Базою оподаткування буде прибуток до оподаткування. Цей метод не потребує додаткових складних розрахунків. База оподаткування враховує доходи та витрати всіх банків однаково і не змінює привабливість окремих банків та не викривляє економічні показники. Разом з фіксованим податком на "надприбуток", стандартна ставка корпоративного податку для банків зростає з 18% до 25%.

Підвищення ставки податку не вплине на нормативи капіталу банків. Підвищені нормативи за результатами оцінки стійкості встановлюються лише для тих банків, які зазнають збитків у прогнозованому періоді. Вони не оподатковуються податком на прибуток. Водночас, вищі податки сповільняють зростання капіталу в майбутньому. Це ускладнить реалізацію програм капіталізації та реструктуризації для банків з високими показниками капіталу. Ще одним фактором, який вплине на динаміку капіталу, але не був врахований у стрес-тестуванні, є нове застосування вимог щодо покриття операційних ризиків. Однак подальші розрахунки показують, що навіть збільшення

податкового навантаження та включення 100% операційного ризику не завадить банкам підвищувати нормативи капіталу. Проте в банківському середовищі можна почути неоднозначні оцінки, щодо ефективності та доцільності запровадження такого податку.

В умовах євроінтеграції НБУ оновив вимоги до структури капіталу банків відповідно до положень Закону України «Про внесення змін до законодавства України щодо удосконалення організації корпоративного управління банків та інших аспектів діяльності банківської системи» (30 червня 2021 року № 1587-IX).

Цей закон передбачає запровадження нової (трирівневої) структури капіталу для банків з 5 серпня 2024 року. Положення про порядок визначення рівня регулятивного капіталу банків України визначає наступні моменти:

- порядок розрахунку капіталу 1-го рівня, внесків до капіталу 1-го рівня, капіталу 2-го рівня, їх складових та відрахувань від них;
- вимоги до компонентів капіталу, з яких складається капітал;
- порядок та умови отримання дозволу (погодження) НБУ на включення окремих компонентів до складу капіталу тощо.

Нові вимоги запроваджуватимуться поступово. Так до 1 квітня 2024 року банки повинні були:

- розробити внутрішні правила визначення рівня регулятивного капіталу;
- здійснити пілотні розрахунки в період з 1 квітня 2024 року по 1 липня 2024 року та повідомити НБУ про результати;
- розпочати розрахунок регулятивного капіталу за новими вимогами з 5 серпня 2024 року.

Запровадження нової структури капіталу є ще одним важливим кроком у наближенні банківського законодавства України до стандартів ЄС. Дотримання вимог до капіталу забезпечує виконання капіталом своєї основної функції - швидкого поглинання збитків, що виникають внаслідок ризиків, пов'язаних з банківською діяльністю. Запровадження нової структури капіталу для банків є важливим кроком на шляху до підвищення стійкості та конкурентоспроможності банківської системи.

Положення про порядок визначення рівня регулятивного капіталу банків України було затверджено постановою Правління Національного банку України № 196 від 28 грудня 2023 року та набуло чинності 30 грудня 2023 року.

Основні нововведення, які набули чинності у поточному 2024 року, включають

- вирахування з капіталу повної суми непрофільних активів замість 75% за попередніми вимогами;
- включення 100% оцінки операційного ризику до активів, зважених на ризик, замість 50%.

Згодом банки мають оновити дані оцінки операційного ризику на основі поточних балансів, проведуть розрахунки стрес-тестування та відобразити оцінку ринкового ризику в нормативах адекватності капіталу. У серпні 2024 року НБУ оновити вимоги до структури капіталу та запровадити нові нормативи адекватності капіталу.

Результати оцінки стійкості та ефективної капіталізації банків показали, що сектор готовий до відновлення та застосування нових вимог до платоспроможності.

Найважливішими з них є наступні:

- з початку 2024 року всі непрофільні активи будуть вираховуватися з капіталу (зараз вираховується лише 75%);
- з початку 2024 року активи, зважені на ризик, включатимуть 100% оціночної суми операційного ризику (зараз вираховується лише 50%);
- з травня 2024 року банки оновлюватимуть розрахунок операційного ризику на основі останньої фінансової звітності (розрахунок не оновлювався з лютого 2022 року);
- після розрахунку тесту банки враховуватимуть розрахований рівень ринкового ризику в нормативах адекватності капіталу;
- з серпня 2024 року будуть оновлені вимоги до структури капіталу: мінімальний коефіцієнт капіталу першого рівня становитиме 5,625%, а мінімальний коефіцієнт адекватності капіталу першого рівня - 7,5%.

Беручи до уваги поточну структуру балансів банків, оціночний вплив усіх запланованих вимог становить близько 25 мільярдів гривень. Іншими словами, якби всі банки гіпотетично мали достатність капіталу на рівні поточних мінімальних вимог, їм би знадобилося 25 мільярдів гривень

додаткового капіталу, щоб забезпечити незмінність показника достатності капіталу після застосування цих вимог.

Запропоновані нові зміни також мають значний позитивний вплив на банки. Перехід до нової структури капіталу дозволить їм включати нерозподілений прибуток безпосередньо до капіталу першого рівня, за умови дотримання певних вимог. Таким чином, банки не матимуть труднощів з дотриманням вимог, що підвищує стійкість сектору та наближає регулювання до європейських стандартів.

З огляду на динаміку капіталізації сектору НБУ розглядає можливість відновлення резервів капіталу вже у 2025 році. НБУ проаналізує, чи можливо повністю відновити буфер консервації капіталу та буфер системної прийнятності. Відповідно до міжнародної практики, ці резерви є постійними і не деактивуються під час криз. Недотримання резервів не призводить до санкцій проти банків, але обмежує розподіл капіталу, в тому числі виплату дивідендів. Існування резервів капіталу в періоди ринкової нестабільності є необхідним для підтримання запасу міцності системи. З дати набрання чинності резервами, ймовірно, НБУ послабить або скасує обмеження на розподіл капіталу та виплату дивідендів для банків, які повністю їх сформують. НБУ не вживатиме жодних заходів проти банків, які не дотримуються вимог щодо буферизації, а банкам, які повністю сформували свої буфери, буде дозволено розподіляти капітал і виплачувати дивіденди.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, за результатами дослідження формування власного капіталу українськими банками було встановлено, що власний капітал банків з роками нарощується рівномірно, виключення становили 2021 рік та 2023 рік. Тобто у посткризові періоди капітал банків має тенденцію до скорочення, що є цілком закономірним, зважаючи на захисну функцію капіталу банків. Наразі в Україні триває запровадження регулятивних вимог "Базель III". Головними проблемами, які заважають банкам стабільно нарощувати капітал, є фактор воєнних дій і невпевненість акціонерів у стабільності бізнесу та платоспроможності клієнтів, погана якість активів та високі ризики, макроекономічна ситуація у країні. Тому для підвищення рівня капіталізації банків України потрібно використовувати заходи як на мікрорівні, так і на макрорівні. На макрорівні потрібно посилювати регулятивні вимоги та вдосконалити банківське законодавство, розвивати фондовий ринок, а на мікрорівні - формувати якісну структуру активів банку, раціонально вимірювати ризики та проводити ефективну політику з їх управління, що є предметом подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. М. Дибя, І. Краснова, А. Стрижак Методологічні підходи до трактування сутності капіталізації банківської системи. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 1. С. 22-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_1_14 (дата звернення: 01.05.2024)
2. Посаднева О.М., Стефанович Н.Я., Цілінко В.Ю. Оцінка достатності власного капіталу банків в період сучасних викликів та загроз. *ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО*. 2023. №56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-76>
3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: www.portal.rada.gov.ua
4. Мойсеєнко І.П., Козій І.С. Аналіз формування та використання банківського капіталу. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3 (9). С. 154-161 URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3250/1/23.pdf> (Дата звернення: 24.04.2024)
5. Грошово-кредитна статистика. Дані офіційного сайту НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial#1ms> (Дата звернення: 24.04.2024)
6. Петик Л.О., Підкорчевна В.В Особливості формування банківського капіталу в Україні. «Молодий вчений». 2019 р. № 11 (75) листопад, С. 583-586 DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-124>
7. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 01.05.2024)
8. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2023 року. Дані офіційного сайту Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2023-roku>

REFERENCES:

1. M. Dyba, I. Krasnova, A. Stryzhak Metodolohichni pidkhody do traktuvannya sutnosti kapitalizatsii bankivskoi systemy. Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy. 2014. № 1. S. 22-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_1_14 (data zvernennia: 01.05.2024)
2. Posadnieva O.M., Stefanovych N.Ia., Tsilynko V.Iu. Otsinka dostatnosti vlasnoho kapitalu bankiv v period suchasnykh vykylykiv ta zahroz. EKONOMIKA TA SUSPILSTVO. 2023. №56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-76>
3. Pro banky i bankivsku diialnist : Zakon Ukrainy vid 07 hrudnia 2000 r. № 2121-III. URL: www.portal.rada.gov.ua
4. Moiseienko I.P., Kozii I.S. Analiz formuvannia ta vykorystannia bankivskoho kapitalu. Sotsialno-pravovi studii. 2020. Vypusk 3 (9). S. 154-161 URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3250/1/23.pdf> (Data zvernennia: 24.04.2024)
5. Hroshovo-kredytna statystyka. Dani ofitsiinoho сайtu NBU. URL:<https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial#1ms> (Data zvernennia: 24.04.2024)
6. Petyk L.O., Pidkorchevna V.V Osoblyvosti formuvannia bankivskoho kapitalu v Ukraini. «Molodyi vchenyi». 2019 r. № 11 (75) lystopad, S. 583-586 DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-124>
7. Instruksiiia pro poriadok rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (data zvernennia: 01.05.2024)
8. Zvit pro finansovu stabilnist, hruden 2023 roku. Dani ofitsiinoho сайtu Natsionalnoho banku Ukrainy. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2023-roku>

ASSESSMENT OF THE EQUITY STRUCTURE OF UKRAINIAN BANKS

BEREZOVYK Vadim
"Profin Consulting" LLC

The article considers equity as an element of bank capital, which, according to international and national standards, is divided into core and additional. The total equity capital of the banking sector of Ukraine is analyzed in terms of fixed and additional capital. The analysis of the state of fixed capital in terms of components demonstrates the instability of dynamics associated with uncertainty. The structure of fixed capital has not undergone significant changes: the share of actually paid-up registered authorized capital is naturally dominant. Core capital is the basis of bank sustainability, but despite a significant capital buffer at the system level, individual banks remain vulnerable to risks, mainly due to potential additional credit losses from the war. An analysis of the growth rates of the components of additional capital of Ukrainian banks confirms the unstable nature and protective function of additional capital. The structure of the components of additional capital is dominated by the estimated profit of the current year and retained earnings, which resulted from the predominance of transactions with government securities and NBU certificates of deposit. Profits increased sharply in 2022-2023. Given the limited resources of the state budget that can be used to finance military needs, it was decided to introduce a tax on "excess profits" for banks. The article reviews the international experience of introducing the corporate profit tax and its implementation in domestic practice. The author analyzes the main regulatory changes in the capital structure of domestic banks. In particular, it is envisaged that a new (three-tier) capital structure will be introduced, which will include the following changes: the procedure for calculating Tier 1 capital, contributions to Tier 1 capital, Tier 2 capital, their components and deductions therefrom; requirements for the components of capital that make up capital; the procedure and conditions for obtaining permission (approval) from the NBU to include certain components in the capital.

Keywords: equity, fixed capital, additional capital, income tax, bank, sustainability, regulation.